

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.201/2023/14.

A felperes:

(felperes neve) (lakcím.)

A felperes képviselője:

Dr. Szűcs Sándor Ügyvédi Iroda (iroda címe., ügyintéző:

dr. Szűcs Sándor ügyvéd)

Az alperesek:

(I. r. alperes neve) (alperesek lakcíme) I. rendű

(II. r. alperes neve) (alperesek lakcíme) II. rendű

Az alperesek képviselője:

Dr. Kiss Dávid ügyvéd (ügyvéd címe I-II. rendűért

A per tárgya:

sérelemdíj megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

(település 3. neve)i Törvényszék 6.P.21.010/2021/39.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés száma:

felperes, 6.P.21.010/2021/40.

R É S Z Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben, az alábbiak szerint megváltoztatja:

A felperest terhelő, I. rendű alperes részére fizetendő elsőfokú perköltség összegét 80.000 (nyolcvanezer) forintba leszállítja.

A felperes által az állam javára fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 60.000 (hatvanezer) forintba szállítja.

Egyebekben az elsőfokú ítélet I. rendű alperesre vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyja.

Az elsőfokú ítélet II. rendű alperesre vonatkozó rendelkezéseit – az elsőfokú per költségeire és eljárási illetékekre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot a per új tárgyalására és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 40.000 (negyvenezer) forint másodfokú per költséget.

A II. rendű alperest érintő másodfokú eljárás kapcsán a felperes és a II. rendű alperes fellebbezési eljárási költségét személyenként 40.000 (negyvenezer) forintban állapítja meg.

Kötelezi a felperest, hogy az esedékesség napjáig fizessen meg az államnak – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára – 80.000 (nyolcvanezer) forint meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket.

Az illetékfizetési kötelezettség az e határozat meghozatalát követő 60. napon esedékes.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A tényállás

[1] A felperes (település 1. neve) Város Önkormányzata jegyzőjének 2011. március 29-én kelt határozata alapján üzemeltette (település 1. neve)on a „(presszó neve)” elnevezésű üzletet, ahol egyebek mellett alkoholt is forgalmazhatott. Az üzlet hétfőtől vasárnapig 5.30-tól 21.00 óráig tarthatott nyitva.

[2] Az alperesek a szomszédos – a szüleik tulajdonában álló – ingatlanban élnek.

[3] A felperes kérésére a jegyző a nyitvatartási időt több alkalommal módosította. Először bővítette, majd – miután egyre több panasz érkezett a hajnalig tartó elviselhetetlen hanghatások miatt – korlátozta azt. Ezután is a folyamatosan érkeztek bejelentések a kiszűrődő zaj, a vendégek hangoskodása, szemetelése miatt. Az ügyben kijelölés folytán eljár

(település 2. neve) Város Önkormányzat jegyzője 2015. február 17-én meghozott határozatával 2015. március 1-jei hatállyal a presszó bezárásáról rendelkezett. Indokolása szerint a presszó bejáratától 200 méteren belül két oktatási intézmény található, ezért a szeszesital kimérő vendéglátó egység a továbbiakban nem működtethető. A jegyző 2015. április 22-től törölte a nyilvántartásból a presszó működési engedélyét és kereskedelmi tevékenységét. A felperes fellebbezése folytán eljáró (X) Megyei Kormányhivatal 2015. június 2-án kelt határozatával a jegyző határozatát megsemmisítette. A (település 3. neve)i Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.210/2015/8. számú ítéletével új eljárás lefolytatását rendelte el. Határozatának indokolása szerint jogszabálysértő volt a presszó működési engedélyének bevonása, a működés megszüntetése.

[4] Ezt követően a presszó korlátozott nyitvatartással működött, majd a felperes 2016. januárjában annak bezárásáról döntött.

[5] A felperes több facebook profilt működtetett, ezek egyikén a presszó rendezvényeit szervezte. Részben saját, részben a presszó facebook oldalára 2015 áprilisában és májusában számos komment érkezett.

[6] Az I. rendű alperes – nevét vállalva – az alábbi hozzászólásokat írta: „kenőpénzért vette az engedélyeit”; „a presszót „törvénytelenül” működtette”; „az ő általa idehozott/csábított csürhe (részben bűnözők...)”; „vajon miért jelentgették be ezt a lebujt a szomszédok?”; „Don't argue with idiots. They'll drag you down to their level then beat you with experience.” (azaz „Ne vitázz idiótákkal. Lehúznak a szintjükre és legyőznek tapasztalattal.”); „Ezt vártuk már régóta, hogy bezárassák ezt a szálnalmas lebujt!”; „Ne mondja azt, hogy normális dolog az, hogy a környéknek kell alkalmazkodnia az alvási szokásaiban egy törvénytelenül működő kocsmához!”.

[7] A II. rendű alperes „(.....)” álnéven a következő kommenteket tette közzé:

„Azért, hogy egyébként eddig törvénytelenül működhetett, valószínűleg nem fog felmentést kapni a jövőben”; „Bocs, de nem fogom se magát, sem ezt a lebujt reklámozni.”; „...ne gondolja azt, hogy nem fognak mindent megtenni annak érdekében (törvényes úton, nem úgy, ahogy engedélyeket kapott a működésre); „Vagy igazak a pletykák és még az engedélyeit is kenőpénzzel szerezte?”; „Ja és kívánok nektek hasonló „jókat” mint ti nekem és hogy tapasztaljátok minél gyakrabban, milyen az, amikor mások hülyesége miatt szívjátok meg.”

[8] A felperes 2015. május 27-én feljelentést tett az I. rendű alperes és a „(.....)” álnevet használó személy ellen a kommentjeik miatt. A nyomozás során 2015. augusztus 7-én magánindítványt terjesztett elő az I. rendű alperessel szemben, és meghallgatásakor őt elkövetőként nevezte meg. A II. rendű alperes ellen joghatályos magánindítvánnyal nem élt.

[9] A (település 2. neve)i Járásbíróság a 2016. november 24-i – 2017. január 27-én jogerőre emelkedett –5.Bpk.390/2016/4. számú végzésével az alperesekkel szemben megrovást alkalmazott társtettesként elkövetett rágalalmazás vétsége miatt azzal az indoklással, hogy kommentjeik alkalmasak a felperes becsületének csorbítására. A Kúria a lefolytatott felülvizsgálati eljárásban meghozott (.....) számú végzésével a járásbíróság végzését az I. rendű alperes tekintetében hatályában fenntartotta, a II. rendű alperest illetően pedig az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasította. Határozatának indokolása szerint a felperes 2016. június 20-án szerzett tudomást az I. rendű alperes személyéről, ezt követően nyílt módja a magánindítvány előterjesztésére.

[10] A megismételt eljárásban a (település 2. neve)i Járásbíróság a 2019. május 22-én kelt végzésével a II. rendű alperessel szemben folyamatban levő büntetőeljárást joghatályos magánindítvány hiányában megszüntette. Indokolásában rámutatott: a felperes számára a nyomozás során vált ismertté az elkövetők személye, az alperesek 2016. október 25-én ismerték el, hogy a kommentek tőlük származnak.

[11] A felperes 1987 óta pszichiátriai kezelés alatt áll, 2016-ban is részt vett terápiás kezelésen, mert a presszó bezárását súlyos veszteségként élte meg.

A kereset és az ellenkérelem

[12] A felperes a 2021. október 18-én előterjesztett, majd pontosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy az I. és II. rendű alperesek a facebook profiljára írt, a tényállásban részletezett bejegyzéseikkel megsértették a becsülethez, jóhírnévhez, egészséghez fűződő személyiségi jogait. Kérte a jogsértés megállapítását a II. rendű alperesnek a (település 2. neve)i Járásbíróság 10.B.158/2019. számú eljárásában tett közlései miatt is. Sérelemdíjként az alpereseket 2.000.000 forint egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. § (1)-(3) bekezdésére, 2:53. §-ára, 2:43-45. §-ára, 6:22. §-ára és a 6:24. §-ára alapította. Hivatkozott arra, hogy a bíróság a büntetőeljárásban az I. rendű alperessel szemben a legenyhébb büntetést alkalmazta, míg a II. rendű alperes ellen folyt eljárást megszüntette, ezért a sérelemdíjról való döntés során a magánjogi büntető funkciónak előtérbe kell kerülnie. Állította, a jogsértések miatt lelkileg összetört, helyzetét a reménytelenség jellemzi.

[13] Az alperesek módosított ellenkérelmükben elsődlegesen a per megszüntetését kérték a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés b) és c) pontjára, a (2) bekezdés c) pontjára, a 240. § (1) bekezdés a) pontjára, valamint a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) rendelkezéseire figyelemmel. Másodlagos kérelmük a kereset elutasítására irányult, amit elsősorban a követelés elévülésére alapítottak, de vitatták azt jogalapjában és a sérelemdíj összege körében is. Álláspontjuk szerint a kifogásolt közlések véleménynyilvánítások. Kifejtették, hogy a törvénytelen működésre utaló kommentek valós tényeken, a presszó bezárásáról rendelkező határozat indokolásán alapulnak. Hangsúlyozták, nincs összefüggés a hozzászólások és aközött, hogy a felperesnek a presszó működése miatt magyarázkodnia kellett, illetve hogy azt utóbb bezárták. Ugyancsak vitatták a kommentek és a felperes egészségi problémái közötti okozati összefüggés létét, valamint az állított hátrány bekövetkeztét. A kereset alátámasztására alkalmatlannak tartották a büntetőeljárás során keletkezett iratokat, mert a határozatban foglaltak alapján magánjogi jogsértés nem állapítható meg.

[14] A felperes válaszirata szerint az elévülési kifogás alaptalan: az elévülési idő a Kúria 2018. április 24-én meghozott határozatával vette kezdetét, amelyhez képest igényét 5 éven belül terjesztette elő. Kiemelte ugyanakkor, hogy bűncselekménnyel okozott kár esetén a követelés öt éven túl sem évül el mindaddig, amíg a bűncselekmény büntethetősége el nem évül. A perbeli esetre a büntetőjogi elévülés szabályait tartotta alkalmazandónak, ezért – véleménye szerint – az I. rendű alperessel szembeni követelés 2023. április 24-ével évül el.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek egyetemleges 225.000 forint perköltséget, továbbá az államnak 156.000 forint eljárási illetéket.

[16] Határozatának indokolása szerint a felperes I. rendű alperessel szemben előterjesztett igénye elévült [Ptk. 6:22. § (1) bekezdés], ezért az bírósági úton nem érvényesíthető [Ptk. 6:23. § (1) bekezdés]. Ezzel összefüggésben kifejtette, a sértő tartalmú kommentekre alapított kártérítési igény a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékessé vált, azaz a felperes azt a

kommentek megjelenésétől, illetve a kommentelők személyének beazonosításától kezdve érvényesíthette volna. Ebből arra következtetett, hogy az elévülési idő nem a Kúria határozatának meghozatalával (2018. április 24.), illetve a nyomozás befejezésével (2016. június 20.) kezdődött, hanem amikor a felperes beazonosította az I. rendű alperes személyét és ellene 2015. augusztus 7-én magánindítványt terjesztett elő. Erre figyelemmel az elévülés 2020. augusztus 7-én bekövetkezett, így a felperes keresete elkészt. Megjegyezte, az I. rendű alperes bűnösségét a bíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 226. § (2) bekezdés d) pontja szerint minősülő rágalmazás vétségében állapította meg, amelynek büntethetősége két év alatt elévül, szemben az öt éves polgári jogi általános elévülési idővel. Azt a BH2015. 65. számú eseti döntésben megjelenő kúriai álláspontot osztotta, amely szerint a büntető eljárási cselekmények nem szakítják meg a büntethetőség elévülését.

[17] Érdemben vizsgálta a II. rendű alperes ellen előterjesztett keresetet, hangsúlyozva, hogy a felperes számára csak a büntetőeljárás során vált ismertté, ki a „(.....)” nevet használó kommentelő, ehhez képest pedig igényét az évülési időn belül érvényesítette. Rámutatott a személyiségi jogok a törvény védelme alatt állnak, azokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Részletezte a jóhírnév, illetve a becsület megsértésére vonatkozó rendelkezéseket azzal, hogy az előbbi valótlan, sértő tényállítással, a valós tények elferdítésével valósítható meg, míg az utóbbi a társadalom értékítéletét fejezi ki. Megállapította, hogy a II. rendű alperes kommentjeiben részben az üzlet működésével kapcsolatos véleményét fejtette ki, részben a közigazgatási eljárással kapcsolatos valós tényeket közölt. Ilyennek tekintette, hogy a presszó működése zavaró hatású volt, amely miatt többen tettek bejelentést, illetve hogy a felperes törvénytelenül működtette a presszót, amelynek alapja a jegyző bezárást elrendelő határozata volt. Úgy ítélte meg, hogy a „kenőpénz” kifejezés általánosan használt és konkrétumokat sem tartalmaz, következésképpen nem személyiségsértő. A II. rendű alperes által írt kommenteket a helyi közélettel kapcsolatos véleménynyilvánításoknak minősítette, amelyek valós tényeken alapulnak, ezért sérelemdíj megfizetésére alapot adó jogsértést nem valósítanak meg. A presszó működése kapcsán a felperest kivételes közszereplőnek tekintette, aki emiatt túrni köteles az elmarasztaló értékítéleteket. Lényegesnek tartotta továbbá, hogy ő is hozzájárult az érintett vita kialakulásához azzal, hogy a presszónak külön facebook oldalt hozott létre. Összességében a II. rendű alperes által írt kommenteket alkalmatlannak ítélte a felperes jóhírnévhez, illetve becsülethez fűződő személyiségi joga megsértésének megállapítására.

[18] Alapatlannak tekintette a felperes testi épséghez, egészséghez fűződő személyiségi joga megsértésére alapított igényét. Mérlegelte, hogy az orvosi dokumentáció szerint nem a facebook hozzászólásokkal, hanem a kocsma bezárásával összefüggésben kezelték 2016-ban három ízben a pszichiátrián. Figyelembe vette, hogy kezelésekor pszichés problémáit a lánya évekkal azelőtti elvesztésével magyarázta, az alperesi kommenteket meg sem említette. Emiatt nem talált okozati összefüggést a II. rendű alperes magatartása és a felperes által vélt jogsértések között.

[19] Az elsőfokú bíróság pontos kereseti kérelem hiányában nem vizsgálta a II. rendű alperes büntetőeljárásban tett, felperes által kifogásolt kijelentéseinek esetleges sértő tartalmát.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[20] A felperes az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az ítélet megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte.

[21] Az elsőfokú bíróság I. rendű alperessel szembeni követelés elévülése körében kifejtett álláspontja kapcsán hangsúlyozta, a Ptk. 6:22. § (1) bekezdése szerinti öt éves elévülési idő általános szabály, amelyhez képest a 6:533. § (1) bekezdése speciális rendelkezést rögzít: bűncselekménnyel okozott kár esetén a megtérítésére irányuló követelés öt éven túl sem évül el addig, amíg a bűncselekmény büntethetősége el nem évül. Ezzel összhangban áll a Btk. 26. § (1) bekezdése. Lényegesnek tartotta, hogy a Btk. kifejezetten a bűncselekmény büntethetősége elévülésére és nem az adott bűncselekményhez kapcsolódó általános büntetőjogi elévülési idő elteltére utal. Kiemelte, a büntetőeljárás eljárási cselekményei nem szakítják meg a bűncselekménnyel okozott káron alapuló követelés elévülési idejét, azt csupán meghosszabbítják, szemben a bűncselekmény büntethetőségének elévülési idejével, amit megszakítanak. Álláspontjának alátámasztásául utalt a Legfelsőbb Bíróság BH2009.366. számon közzétett eseti döntésére. Megjegyezte, a Kúria BH2015. 65. számon közzétett határozata téves jogértelmezésen alapul. Hivatkozott az EH2008. 1764. és a BH2008. 10.442. számú határozatokra is, amelyek szerint a büntethetőség elévülése szempontjából közömbös, hogy milyen büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény miatt indult a nyomozás, illetve folyt a büntetőeljárás, az a jogerős ügydöntő határozat szerinti minősítésnek megfelelő büntetési tétel felső határához igazodik. A polgári bíróság sem a bűnösség megállapításától, sem az ahhoz szükséges ténymegállapításoktól nem térhet el a kártérítési felelősségről való döntése során.

[22] A Kúria Pfv.20.259/2022/4. számú határozata alapján hangsúlyozta, ha a felperes bűncselekménnyel okozott kár megtérítését kéri, igénye érvényesítéséhez szükséges, hogy ismerje a jogerős büntető ítélet tartalmát, mert abból állapítható meg, milyen tények alapján, kivel szemben érvényesíthet igényt. E tekintetben közömbös, hogy a károsult korábban tudomást szerezhetett a károkozó személyéről, mert a bűncselekménnyel okozott kár megtérítésére irányuló perben tényállítást kell tennie a bűncselekmény elkövetésére, a károkozó jogerős elítélésére.

[23] Mindezek alapján álláspontja az volt, követelése az I. rendű alperessel szemben nem évült el.

[24] A jogvita érdemét illetően hangsúlyozta, az I. rendű alperes elleni büntetőeljárásban megállapítást nyert, hogy az általa használt kifejezések a becsület csorbítására alkalmasak, ami a polgári perben már nem vitatható. Az pedig, hogy büntetőjogi felelősségre vonására társtettesként elkövetett rágalmozás vétsége miatt került sor arra utal, hogy cselekményét a II. rendű alperessel szándékegységben követte el, tehát a II. rendű alperes bűnösségére is egyértelmű következtetést lehet levonni.

[25] Kifogásolta a presszó törvénytelen működésére vonatkozó ítéleti megállapítást, ami sérti a Ptk. 2:45. § (2) bekezdését és a Pp. 360. § (1) bekezdését, mert azt érvényes működési engedély birtokában üzemeltette. A II. rendű alperes ezzel ellentétes állítása valótlán, alkalmas a jóhírneve megsértésére. A kenőpénzért vásárolt engedély pedig arra utal, hogy vesztegetés útján szerezte a működési engedélyét, ami szintén sértő. Vitatta közszereplői minőségét, miután nem gyakorol közhatalmat és nem vállalt nyilvános szereplést.

[26] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 2. § (2) bekezdését és 346. § (4) bekezdését, mert mellőzte a II. rendű alperes részéről a büntetőeljárásban elhangzott, a keresetben és a keresetváltoztatásban részletezett sértő tartalmú kijelentések érdemi vizsgálatát. Véleménye az volt, ha a keresetlevél tartalmát nem tartotta alkalmasnak a perfelvételre, akkor a Pp. 237. §-a alapján, anyagi pervezetés keretében kellett volna tisztáznia annak hiányosságait.

[27] Megítélése szerint eltúlzott az alperesek részére megítélt perköltség, nem igazodik az alperesi képviselő által kifejtett tevékenységhez. Kérte annak mérséklését a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján.

[28] Az I. és II. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

[29] Azzal érveltek, hogy a felperes jogorvoslati kérelmében tévesen értelmezte az elévülés szabályait és nem vezette le, hogy szerinte az elévülés mikor következett be. A Ptk. 6:533. §-ának helyes értelme szerint a bűncselekménnyel okozott magánjogi kár elévülési időtartama a bűncselekmény büntethetőségének elévülési idejében maximalizálódik. Az esedékesség a felperesi táblázatnak megfelelően vehető figyelembe, amelyhez képest igénye 2020 márciusában-májusában mindkét alperessel szemben elévült.

[30] Kiemelték, a büntetőeljárás eljárási cselekményei a magánjogi elévülést nem befolyásolják: azt nem szakítják meg és nem nyugtatják. Utaltak a BH2015.65. számú eseti döntés I. tételére és a BH2011.101. számú eseti döntésre. Rámutattak, a felperes tisztában volt mindkét alperes személyével, ezért igénye mindkettejükkel szemben elévült, a keresetváltoztatás időpontjához képest pedig az elévülés mindenképpen bekövetkezett. Hangsúlyozták, a felperes a 2022. május 5-i válasziratában jelölte meg először jogcímként a bűncselekménnyel okozott kárt, ami hatálytalan keresetváltoztatás, és hatálytalanok a büntethetőség elévülésével kapcsolatos érvei is.

[31] Lényegesnek tartották, hogy nem bizonyította a kártérítés jogszabályi feltételeinek megvalósulását, ahogyan a bekövetkezett hátrányt sem, ezért sérelemdíjra sem tarthat igényt.

[32] Állították, a sérelmezett nyilatkozatok véleménynyilvánítások, s mivel a vélemény kifejtése nem felróható magatartás, az kimenthető.

[33] Okfejtésük szerint a felperes nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének egészséghez fűződő joga megsértése kapcsán sem, továbbá alaptalanul igényelte az alpereseket illető perköltség mérséklését is.

[34] Végül utaltak arra, hogy nem fejtette ki, miért indokolt a Pp. 369. § (3) bekezdés c) és d) pontja szerinti felülbírálati jogkör alkalmazása. Véleményük szerint a fellebbezési kérelem ezért sem teljesíthető.

Az ítéltábla döntése és jogi indokai

[35] A felperes I. rendű alperest érintő fellebbezése alaptalan, míg a II. rendű alperesre vonatkozó ítéleti rendelkezés érdemben nem bírálható felül.

[36] Az ítéltábla előrebocsátja, hogy a Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)-(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a 371. § (1) bekezdés a)-d) pontjaiban megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak. Korlátot nem csak az képez, hogy a fellebbező milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy azt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik. E korlátok alól a kötelező hatályon kívül helyezés esetei jelentenek kivételt.

[37] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte amiatt, hogy az elsőfokú bíróság a követelés elévülésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket (Ptk. 6:22. §, 6:533. §) tévesen alkalmazta, jogszabálysértő módon mellőzte az állított személyiségi jogsértés érdemi vizsgálatát. Ez a hivatkozása kizárólag az I. rendű alperes vonatkozásában értelmezhető, mert az elsőfokú bíróság csak a vele szemben előterjesztett követelés elévülését állapította meg.

[38] Az elévülés Ptk. 6:22. § (1) bekezdésében megfogalmazott általános szabálya szerint a törvény eltérő rendelkezésének hiányában a követelések elévülési ideje öt év. A Ptk. 6:533. §

(1) bekezdése az elévülés egyik speciális szabályát rögzíti. Kimondja: a kártérítésre az elévülés szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy bűncselekménnyel okozott kár esetén a követelés öt éven túl sem évül el mindaddig, amíg a bűncselekmény büntethetősége el nem évül.

[39] Polgári jogi szempontból az elévülés speciális szabálya kapcsán figyelembe veendő bűncselekménnyel akkor beszélhetünk, ha a követelés ténybeli alapját képező bűncselekmény elkövetése tárgyában a büntetőeljárás lezajlott és abban jogerősen megállapították, hogy a károkozó alperes, vagy az a károkozó személy, akinek magatartásáért az alperes helytállni tartozik, a bűncselekményt elkövette. A polgári per bíróságának nincs hatásköre arra, hogy állást foglaljon a bűncselekmény elkövetéséről. Az ítéltábla ezért ebben a kérdésben nem ért egyet a Kúria Pfv.IV.20.968/2014. számú, BH2015.65. számon közzétett eseti döntésének [15] bekezdésében szereplő azon következtetéssel, amely szerint a bűncselekménnyel okozott kár megtérítésére irányuló igény elévülésének megítélése nem függhet attól, hogy adott esetben indult-e büntetőeljárás a károkozó elkövető ellen.

[40] A Ptk. 6:533. § (1) bekezdésének kizárólag a kártérítést nevesítő megfogalmazása miatt további kérdés, hogy a speciális elévülési szabály alkalmazandó-e a bűncselekménnyel okozott, személyiségi jogsértéssel megvalósuló nemvagyonni jellegű sérelem esetén.

[41] Itt kell kitérni arra, hogy a „bűncselekménnyel okozott kár”, illetve a „bűncselekménnyel okozott nemvagyonni sérelem” nem önálló polgári jogi felelősségi alakzat, a Ptk. ilyen törvényi tényállásokat nem ismer. A polgári jogi felelősség akkor állapítható meg, ha annak a polgári jogban szabályozott törvényi feltételei fennállnak, függetlenül attól, hogy a konkrét károkozó magatartás egyben valamely bűncselekmény törvényi tényállását is megvalósítja. A bűncselekményt is megvalósító magatartással okozott kár, illetve nemvagyonni sérelem megítélése tehát mindig az adott tényállásra alkalmazandó polgári jogi felelősségi alakzat alapján történik, ahogy a jogsértés jogkövetkezményeinek levonása is. Így a Ptk. szabályainak alapulvételével kell megítélni azt is, hogy a felperest az elkövetett bűncselekménnyel okozati összefüggésben érte-e olyan vagyoni hátrány, vagy – valamely személyiségi joga megsértésén alapuló – nemvagyonni sérelem, amelyre tekintettel igényt tarthat kártérítésre, illetőleg sérelemdíjra. Ez azért lényeges, mert egyrészt a büntetőjog által használt, ekként polgári jogi igényként érvényesíthető kár fogalma szűkebb [Btk. 459. § (1) bekezdés 16., 17. pont, Be. 56. § (1) bekezdés], másrészt mert sérelemdíj iránti igény a büntetőeljárásban korlátozottan érvényesíthető [Be. 56. § (1a)].

[42] A Ptk. elvileg elszakítja a sérelemdíj jogintézményét a kártérítési jogtól, azt a személyiségi jogok megsértésének jogkövetkezményei között helyezi el [Ptk. 2:52. § (1) bekezdés], ahogy egyébként az ehhez kapcsolódó utaló jellegű kártérítési rendelkezés is itt szerepel (Ptk. 2:53. §). Ez az elválasztás azonban nem jelenti azt, hogy a sérelemdíjra részletkérdésekben ne lehetne a kártérítés szabályait alkalmazni. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének utaló normája teremti meg az alapvető kapcsolatot a két jogintézmény között, amikor kimondja, hogy a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítés szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkezésének bizonyítása nem szükséges. Lényeges, hogy az idézett jogszabályhely nem taxatív felsorolást tartalmaz arra nézve, hogy mely esetekben kell a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire a kártérítés szabályait alkalmazni. Éppen ezért használja a jogalkotó a „különösen” kifejezést, amikor megemlíti a sérelemdíjra kötelezés meghatározását és a kimentés módját. Az ítéltábla álláspontja az, hogy kártérítési igények elévülésére vonatkozó, az irányadó felelősségi rendszernek megfelelő elévülési szabályok a sérelemdíj iránti követelések elévülésére is alkalmazandók a hivatkozott utaló norma alapján. Ennek megfelelően, ha a személyiségi jogsértés alapja olyan magatartás, amelyhez a Ptk.

speciális elévülési időt társít, akkor az ebből eredő jogkövetkezmények alkalmazása során is ez az irányadó. Ilyen a Ptk. 6:533. § (1) bekezdésében szabályozott különös elévülési rendelkezés is.

[43] Ezt a jogértelmezést támasztja alá a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. törvény (Gyptv.) azzal, hogy egységes eljárási szabályokat kapcsol a két – adott esetben bűncselekmény alapú – jogintézményhez.

[44] Mindemellett a józan észnek és a közjónak is ez az értelmezés felel meg (Alaptörvény 28. cikk), hiszen a jogkereső sértettől nem lehet megvonni azt a jogot, hogy a bűncselekménnyel megvalósult személyiségi jogsértés miatt előállott, a bűncselekménnyel közvetlen kapcsolatban lévő immateriális sérelmek kompenzációját ugyanolyan hosszú – bizonyos esetekben a polgári jogi általános elévülési időt meghaladó – elévülési időn belül igényelhesse, mint az azzal okozati összefüggésben bekövetkezett kárainak megtérítését.

[45] Csak ez a szemlélet áll összhangban a Ptk. indoklásából látható céllal is, ami a sérelemdíj bevezetését egyebek mellett indokolta: hatékonyabb védelmet kívánt nyújtani a személyiségi jogában sértett félnek.

[46] Jelen esetben tehát az elévülési időre a Ptk. 6:533. § (1) bekezdése irányadó, aminek számítási módját a BH2015. 65. számon közzétett (fentebb már hivatkozott) eseti döntés tartalmazza, amely számítási móddal az ítéltábla maradéktalanul egyetért, szemben a fellebbezés hivatkozásaival. Érvei a Ptk. hatálya alatt is irányadók.

[47] A perbeli esetben az I. rendű alperes által elkövetett bűncselekmény büntetési tételének felső határa kettő évig terjedő szabadságvesztés, amely rövidebb az általános polgári jogi elévülési időnél, ezért ez utóbbi megtartottságát kellett vizsgálni a Ptk. 6:533. § (1) bekezdése alapján.

[48] A Ptk. 6:22. § (1) bekezdése értelmében az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik. A felperes számára sérelmes közléseket 2015 áprilisában és májusában tette közzé az I. rendű alperes, ami az esedékessé válás időpontja. Az elévülési idő számítása tekintetében azonban annak van jelentősége, hogy a felperes mikor került objektíve abba a helyzetbe, hogy igényét akadálytalanul érvényesíthesse (hasonlóan: BH2023. 222.), vagyis – az adott perre vonatkoztatva – mikor szerzett tudomást a kommentelő személyéről, annak időpontjáig ugyanis az elévülési idő el sem kezdődött.

[49] Az bizonyosan megállapítható, hogy az I. rendű alperes elleni joghatályos magánindítvány előterjesztésének időpontjában a felperes számára már ismert volt a sérelmes közléseket közzétevő I. rendű alperes személye, ezért a vele szembeni követelés elévülése legkésőbb ebben az időpontban kezdetét vette.

[50] Ezt követően az elévülés nyugvására okot adó körülmény nem állt fenn, nem volt olyan menthető ok, amely miatt a felperes a követelését vele szemben ne tudta volna érvényesíteni [Ptk. 6:24. § (1) bekezdés]. A polgári jogi igényérvényesítéshez nem volt szükség a büntetőeljárás eredményének bevárására, a keresetindításhoz minden szükséges adatot ismert a felperes. Erre a „bűncselekménnyel okozott kárra” történő hivatkozása sem szolgálhat alapul, mivel az – a már kifejtettek szerint – nem polgári jogi felelősségi alakzat, csupán az igényérvényesítésre nyitva álló időt bizonyos esetekben meghosszabbító speciális elévülési szabály.

[51] Jelen esetben az elévülés félbeszakadására okot adó körülmény sem merült fel. Az elévülés szempontjából lényegi szerepe ezzel összefüggésben ugyanis annak van, hogy a polgári perben alkalmazandó anyagi jogszabályban, a Ptk-ban az elévülés félbeszakadására okot adó cselekmények felsorolása taxatív [Ptk. 25. § (1) bekezdés a)-d) pont], amelyek közül a c) pont alapján a büntetőeljárás csak akkor szakítja meg az elévülést, ha abban a követelést

polgári jogi igényként érvényesíti a sértett és a büntető bíróság jogerős érdemi határozatot hoz. Pusztán az eljárás megindítása nem eredményezi az elévülés megszakadását. Annak, hogy a konkrét elkövető büntethetőségének elévülése a büntető eljárási cselekmények folytán a büntető eljárásban megszakadt-e, nincs jelentősége.

[52] Mindebből következően helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felperes 2021. október 18-án az igényérvényesítésre nyitva álló öt éves elévülési időn túl terjesztette elő az I. rendű alperessel szembeni keresetét, ezért igénye bírósági úton nem érvényesíthető [Ptk. 6:23. § (1) bekezdés]. Az ítéltábla az e kereseti kérelmet elutasító döntést megalapozottnak találta.

[53] A II. rendű alperesre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezés felülbírálatára előtt az ítéltábla rámutat: erre irányuló fellebbezés, csatlakozó fellebbezés hiányában nem vizsgálhatta az elsőfokú bíróságnak a II. rendű alperes elleni követelés elévülésével kapcsolatos álláspontját. A fellebbezési ellenkérelem ugyanis, amelyben a II. rendű alperes az érveit kifejtette, a fellebbező fél ellenfelének olyan nyilatkozata, amelyben a fellebbezés – nem az elsőfokú ítélet – teljes vagy részleges alaptalanságára hivatkozva kéri, hogy a bíróság a fellebbezésnek részben vagy egészben ne adjon helyt (Pp. 372. §). Amíg tehát a fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés az elsőfokú ítélet ellen irányul, addig a fellebbezési ellenkérelem valójában a felsorolt jogorvoslati kérelmekhez kapcsolódik, az azok elleni védekezés eszköze. Ha a fél az elsőfokú ítélet indokolását jogszabálysértőnek tartja és megváltoztatását kívánja, azzal szemben fellebbezést, illetőleg csatlakozó fellebbezést kell benyújtania.

[54] A felperes fellebbezésében a II. rendű alperes ellen előterjesztett kereset elutasító rendelkezés érdemi vitatása mellett a Pp. 346. § (4) bekezdésének megsértését állította azzal, hogy az elsőfokú bíróság nem bírálta el a II. rendű alperes által a (település 2. neve) Járásbíróság előtt 10.B.158/2019. számon folyamatban volt büntetőeljárás során tett, a személyét sértő nyilatkozatait. Kétségtelen, hogy a felperes keresetében az e közlésekkel megvalósuló személyiségi jogsértés megállapítását is kérte, az elsőfokú ítélet viszont – indokolásából láthatóan – erre vonatkozó döntést valójában nem tartalmaz. Indokai között is csak azt szerepelteti, hogy a II. rendű alperessel szembeni kereseti kérelem pontatlan volt, ezért azt érdemben nem bírálta el. Az ítéletnek azonban a kereset ki kell merítenie, minden részére tartalmaznia kell rendelkezést és indokolást, azaz a döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre [Pp. 341. § (1) bekezdés, EBH2018.K.13.]. Az elsőfokú bíróság ítélete e tekintetben hiányos, sérti a fenti követelményeket. A felperes ezért megalapozottan hivatkozott fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú bíróságnak hiánypótlás keretében (Pp. 115. §), vagy anyagi pervezetéssel (Pp. 237. §) kellett volna megkísérelni a jogvita kereteinek tisztázását, egyebek mellett azt, hogy a II. rendű alperes büntetőeljárás során tett egyes kijelentései a felperesnek mely személyiségi jogát sértették. Ezek hiányában a további állított, kommentekkel elkövetett jogsértések kapcsán sem lehetett megalapozottan dönteni a másodfokú eljárásban, mert az sem tisztázott, hogy az igényelt sérelemdíj melyik, vagy akár mindegyik jogsértés jogkövetkezménye. Mindezek következtében az elsőfokú ítélet ebben a részében érdemi felülbírálatra alkalmatlan, az eljárási szabálysértés a fellebbezési szakban nem orvosolható, ezért a II. rendű alperes felelősségét illetően az elsőfokú eljárás perfelvételi szaktól történő megismétlésének van helye.

[55] Indokoltnak ítélte az ítéltábla az I. rendű alperes javára megítélt perköltség összegének mérséklését a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján, ezért az első- és másodfokú eljárásra a perköltséget a pertárgyérték figyelembevételével, a kifejtett ügyvédi tevékenységre is tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint állapította meg. A másodfokú bíróság anyagi pervezetését követő keresetváltoztatás és a II. rendű alperest érintő

ítéleti rendelkezések hatályon kívül helyezésére figyelemmel az ítéltábla mellőzte az alperesek egyetemleges marasztalását a perköltségben [Pp. 83. § (2) bekezdés].

[56] Észlelte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság tévesen határozta meg az eljárás pertárgyértékét és ennek alapján a feljegyzett elsőfokú eljárási illeték összegét (P.16. sz. végzés). A Pp. 21. § (1) bekezdése értelmében a per tárgyának az értéke – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékével egyezik meg. A bírói gyakorlat szerint, ha a jogosult egy keresetben együtt érvényesíti a személyiségi jogsértés felróhatóságtól független szankcióit és sérelemdíjat is igényel, azok a perérték meghatározása szempontjából egységes keresetnek minősülnek és a Pp. 21. §-a, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése alapján az igényelt sérelemdíj összegét kell az illeték alapjaként figyelembe venni, ha az meghaladja a meg nem határozható, a felróhatóságtól független jogkövetkezmények számításánál irányadó pertárgyértéket, ahhoz ez utóbbi nem számítható hozzá (hasonlóan: EBH1999.94., EBH1999.84). A felperes megváltoztatott kereseti kérelméhez igazodó pertárgyérték az I. és a II. rendű alperes tekintetében egyaránt 1 millió forint, összesen 2 millió forint, amelynek alapján a feljegyzett elsőfokú illeték összege 120.000 forint [Itv. 42. § (1) bekezdés]. Miután az ítéltábla csak az I. rendű alperessel szembeni kereset érdemében foglalt állást, a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét – e körben való pervesztességére tekintettel – 60.000 forintra leszállította.

[57] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla a Pp. 384. § (4) bekezdése alapján az I. rendű alperest érintő fellebbezést részítélettel bírálta el és az elsőfokú ítélet rá vonatkozó rendelkezéseit a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú perköltség és eljárási illeték tekintetében részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta. A II. rendű alperesre vonatkozóan ugyanakkor az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 381. §-a alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította azzal, hogy az eljárást a perfelvételi szaktól kell megismételnie [Pp. 386. § (2) bekezdés d) pont].

[58] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak elsőként fel kell hívnia a felperest a II. rendű alperes elleni keresete pontosítására: a büntetőeljárásban elhangzott egyes kifogásolt közlései mely személyiségi jogát sértették. Ennek tisztázását követően érdemben vizsgálhatóvá válik az a kereset ebben a részében is.

[59] A felperes fellebbezése érdemben elbírált részének sikertelenségére figyelemmel köteles a feljegyzett, részítélettel elbírált követelés pertárgyértékéhez kapcsolódó fellebbezési eljárási illeték viselésére a Pp. 101 § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése alapján, amelyet az államnak, a Nemzeti Adó-és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú számlájára kell megfizetnie. Közleményként fel kell tüntetnie az adóazonosító számát, valamint az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős határozatot hozó bíróság megnevezését és a bírósági ügyszámot.

[60] Az ítéltábla a II. rendű alperest érintő rendelkezésekhez kapcsolódó másodfokú perköltségek összegét a Pp. 386. § (3) bekezdése alapján csupán megállapította, azok viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell a megismételt eljárás eredményéhez képest döntenie.

[61] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Dr. Kiss Gabriella sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró